

Posudek oponenta na bakalářskou práci

Stela Chmelová: **Rodinný život podle státních pravidel? Romské děti v dětských domovech**
Seminář romistiky UJCA FFUK Praha, obhajoba 28.6.2012

Za stěžejní téma svojí práce si studentka vybrala otázku (dosud aktuálního) disproporčně velkého počtu romských dětí v dětských domovech v Č(SS)R. Těžištěm předkládané práce pak je rekapitulace poválečné historie Romů v Č(SS)R s důrazem na dopady asimilační politiky státu právě do oblasti péče o děti (rodinná vs institucionální výchova), resp. dopadů asimilační politiky na vnitřní strukturu romských společenství a rodin, s pomocí kterých studentka tento stav vysvětluje. Dále se velmi stručně zabývá vývojem samotné institucionální péče v Č(SS)R jako takové, aby práci uzavřela stručným nastíněním toho, jak by současně navrhované změny konceptu institucionální péče mohly počet a situaci romských dětí v dětských domovech ovlivnit.

Při rekapitulaci poválečných dějin Romů v ČSSR se studentka nevyhnula některým nepřilíš šikovným, zavádějícím nebo přímo nesprávným formulacím/tvrzením (např.: „dřívější **pokusy o udržení** svébytné romské kultury“ pro charakteristiku státního přístupu k Romům v první polovině padesátých let 20. stol. – s. 20; „povolení k pobytu bylo závislé...“, jak se dohodlo v roce 1945 na poradě Zemského národního výboru“ – bez uvedení, o který ZNV se jednalo, zobecňuje pro celé území Čech a Moravy – s. 18; změnu státní politiky vůči Romům v polovině padesátých let pak zdůvodňuje „**náhle** vzrůstající **další** vln[ou] migrace Romů“ – s. 19, zvýraznila HS). Mezi „nejzásadnější zásahy komunistického režimu“ řadí studentka zákon o zákazu kočování a politiku tzv. organizovaného rozptylu. Na obecné rovině s tímto tvrzením lze souhlasit. Je to podle mého názoru však poněkud odvážné tvrzení s ohledem na to, že se ale v práci dále zabývá především skupinou tzv. slovenských Romů – s ohledem na ně by bylo potřeba důkladněji se zabývat zásadami přístupu shrnutými v usnesení ÚV KSČ o práci mezi cikánským obyvatelstvem (příp. dalších dobových dokumentech) – které ale studentka úplně pomíjí. Důvody proč lze nebo nelze studentkou uvedené dva příklady komunistické politiky vůči Romům z druhé poloviny 50. let chápat za zásadní z hlediska dopadů (a asimilace) pro skupinu slovenských Romů doporučuji prodebatovat při obhajobě.

Moje zásadní výtky se týká pramenné základny, kterou studentka pro zpracování práce použila, a způsob, jakým s ní pracovala. Co se týče právě institucionální péče o romské děti, „pracuje“ studentka pro období 1945-89 s jedinou publikací, který se tématu zásadním způsobem týká (Svobodová, Kovařík, Niederle, 1981). Z publikace však používá v podstatě jen informaci o počtu romských dětí v DD – o dalším kontextu vzniku, datech, závěrech se z práce nedozvíme nic. Se zbylou literaturou, kterou k tomuto období měla studentka k dispozici a která se převážně týká jiných témat, resp. otázka umístování romských dětí do DD je ve většině z nich nastíněna pouze marginálně, nepracuje podle mého názoru dostatečně kriticky, pouze vypisuje tvrzení jednotlivých autorů k danému tématu. Pokud pak studentka dochází k závěru, že důvodem vysokého, disproporčního poměru romských dětí v DD je „asimilační politika komunistického režimu“, konstatuje v podstatě to, co autoři jí studovaných publikací, bez dalšího rozvinutí / zhodnocení atp. Co se týče důvodů (vzniku a upevnění) větší závislosti romských matek na systému institucionální péče v období komunismu, pohybuje se práce spíše v rovině spekulací, nikoli argumentace. Nevím, do jaké míry je tento stav zapříčiněn skutečnou absencí dobových studií/zpráv atp. k tématu, očekávala bych však zařazení kritického zhodnocení dostupné literatury a pramenů, kde by mohl být tento případný nedostatek a z něj plynoucí omezení práce jasně konstatován a vysvětlen.

Z uvedených důvodů a v závislosti na obhajobě doporučuji práci hodnotit jako dobrou.

Praha, 21.6.2012

Helena Sadílková